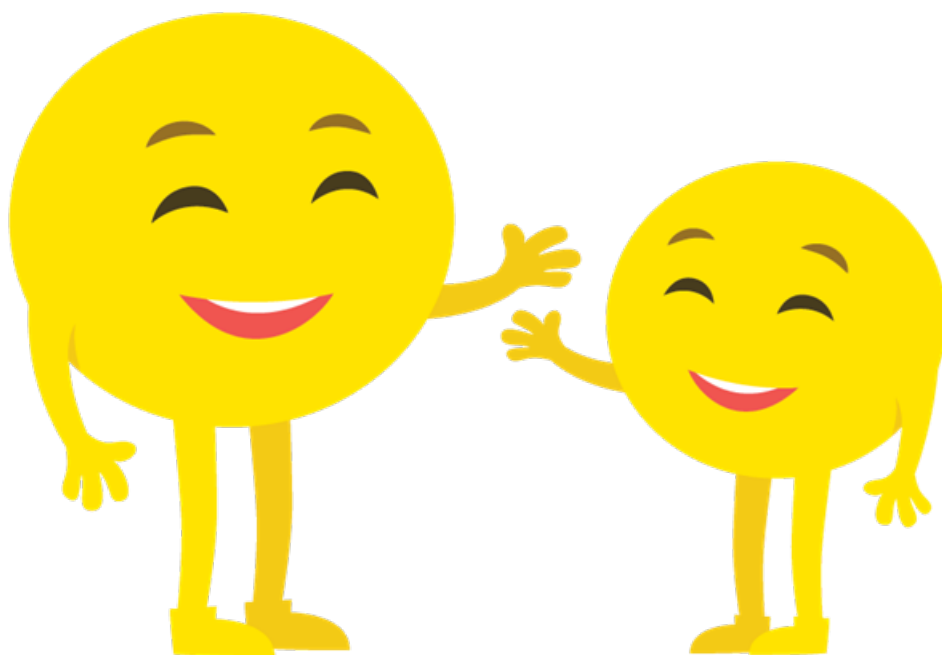

Школа діалогу для нових учнів

Аркуш 1

Привітання

Привітання нових учнів в класі і в школі

Вступ

Кожен пам'ятає це відчуття, коли вперше знаходишся в місці, в якому нікого не знаєш, наприклад на прийомі, на навчальних курсах чи в незнайомій нам до цього часу будівлі.

Як водночас приємно, коли в такій ситуації хтось до нас підійде і з нами привітається. Знаючи про це і задумуючись над тим, як почувається нова дитина в класі, можемо собі уявити, що для неї, як для нової особи в цьому місці стає відкриттям те, що хтось на неї чекав. Особливо для дітей, які покинули свою країну, які могли мати справу з тяжкими, травмуючими подіями. Могли також втратити членів сім'ї або могли бути змушеними з ними розлучитися. Покинули свою Батьківщину і потрапили до незнамого їм оточення, в якому не почуваються впевнено. Цей перший момент, коли прибуваємо до нового місця проявляється тим, чи будуть почуватись в ньому бажаними чи навпаки. Саме тому треба звернути особливу увагу на цей початковий момент.

Коли появляється новий учень, привітайся з ним ще на коридорі, наприклад разом з іншою дитиною з твого класу. Проведи її до навчальної зали – можуть його також провести батьки або опікуни. Також важливо добре налаштувати групу, яка повинна познайомитись і прийняти нового учня. Можете разом подумати над тим, що допоможе новій дитині швидше адаптуватись в класі. В цьому посібнику є опис занять, під час яких можеш разом з учнями приготуватись до привітання нової особи в класі.

Пам'ятай, що в перший період, а також хоч і в меншій мірі, нові діти, які прибули, для того щоб адаптуватись в щоденний ритм справ у класі, повинні перебувати поблизу вчителя. Постарайся швидко знайти якусь спільну тему між новою особою та іншими учнями. Можливо новий учень любить грати у футбол? *Чи любиш футбол? В нашому класі є декілька хлопців, які цікавляться футболом!* А можливо цікавиться музикою? Цього виду питання відкривають дитині двері контакту Тобою як вчителем та з іншими дітьми. Перший тиждень є ключовим, щоб швидко забезпечити новій особі відчуття безпеки в групі. Перші дні при кожній новій діяльності пояснюй їй правила і керуй діями, яких очікуєш від учня. Звичайно інші учні можуть Тобі в цьому допомагати. Допоміжним також буде наприклад, якщо нові учні, які прибули, з першого дня будуть мати в групі свого приятеля. Підготуй для цієї ролі учня або групу учнів, які хотіли б взяти (поспідовно) на себе. Нехай спільно подумують, чого потребує нова особа в групі а також чого мусить дізнатись, щоб почуватись в класі і в школі як в себе (подивись сценарій уроку описаний в посібнику).

Прийми правило, що ніщо не є очевидним. Швидко зрозумієш, чи потрібні додаткові пояснення або допомога, чи може інша особа цим зайнялась, а може учень справляється самостійно. Важливо, щоб перші дні навчального року, а також в перші дні після того як долучиться до Вашого класу, бути поблизу групи в часі перерв.

Наприклад гра надворі може здаватись для нового учня чимось не дуже зручним. Якщо виходите на перерви на двір, припилюй щоб вийти разом з учнями, щоб міг/могла наглядати, чи клас грається з новою особою. Вдалим досвідом під час гри в перші дні дають новій особі відчуття приналежності. Перед перервою можеш обговорити з класом, в що і з ким учні будуть гратись, а також де можна буде знайти Тебе під час перерви. Можеш також приготувати з окремими учнями план гри або уточнити, що будеш з одним з учнів займатись визначеною діяльністю на дворі і спитай, хто хотів би до Тебе долучитись. Ті самі особи можуть під час наступної перерви самостійно виконувати ту саму діяльність. Також під час уроків фізкультури, чи коли виходите з школи потрібно бути поблизу нового учня.

Бути поруч є також ключовим моментом, коли нова дитина, яка прибула, переживає раптові відчуття змін. Часом вони можуть бути спричинені факторами, яких оточення не є в стані передбачити. Це має зв'язок з «невидимою валізою», яку діти приносять з собою (Correns, L. i in. 2019). Ця валіза заповнюється в кожній дитини

на кожному етапі життя послідовними переконаннями і очікуваннями. У випадку дітей з травмою, валіза заповнена переважно негативними переконаннями і очікуваннями. Діти, які втікали з своєї країни, вже пережили багато до того часу як потрапили до Вашої школи. Проблема в тому, що вміст валізи не є одразу помітний. Часом Твоя поведінка або групи спричиняє реакцію, за якою стоїть досвід набутий раніше. З бігом часу навчишся, які фактори можуть викликати в дитини раптові почуття. Поговори також на цю тему з батьками або опікунами учня. В разі появи раптових реакцій, емоцій, дай такому учневі можливість заспокоїтись в спокійному місці. Дбай про те, щоб завжди бути поруч, тому що скривджені діти, а також діти з проблемами контакту потребують в такі моменти Твоєї безпосередньої близькості.

Короткий контакт на початку і під кінець дня (check-in/ check-out) дозволить Тобі зорієнтуватись, як почувається в такі форми новий учень. Через декілька місяців також час від часу роби (також разом з цілим класом) оцінки того, як ті «нові» учні сприймали свої перші тижні в школі. Така оцінка часто дозволяє отримати цінну інформацію. Дякуючи поступовому будуванню вартісних відносин невидима валіза дитини стане заповнена позитивними переконаннями, а її витривалість зростає. Щоб цього типу позитивні зміни могли відбуватись, допоміжним стане дивитись на дітей безумовно позитивно. Дозволити їм спостерігати, що вони є достатньо добрими. Даруй їм впевненість в тому, що вони собі дадуть раду (Wolprow i in. 2011) (2).

Видання Товариств SOS Дитячі Села безплатний poradnik *Школа вразлива на травму. Як підтримати дитину з досвідом травми в процесі навчання* має необхідну інформацію, яка допомагає в навчанні дитини з досвідом травми.

Щоб забезпечити такій дитині добрий старт в новій школі, варто також ознайомитись з її історією. Тому що діти-біженці не відчувають, що вчителі їх розуміють, також в результаті різниць культур чи травматичного досвіду, мають проблеми з пристосуванням себе до нового оточення (Lee, 2002).

Часто такого типу інформація не є доступною або також є доступною в обмеженому обсязі, а батьки або опікуни дитини не є (ще) здатні про це говорити. Не є обов'язковим володіти цілими знаннями на цю тему, допоміжним може бути натомість загальне знання про країну походження учня. На сторінці uchodzcy.info можна знайти інформацію на тему держав, з яких прибувають до Польщі найбільше біженців. Більше того, треба знати, якою мовою володіє учень, як підтримувати його на щодень, чи раніше ходив до школи.

Дуже важливим є, щоб дитина і її батьки/опікуни зустрічались з відкритістю і мали відчуття, що вони є з радістю прийнятими, а Ти показуєш готовність до вивчення їхньої історії.

Щоб діти з інших країн швидко адаптувались в групі, допоміжним може бути використання постійної буденної діяльності в розкладі дня, які забезпечать передбачення і дадуть почуття безпеки. Діти, які мали справу з травматичними переживаннями, в яких житті є мало стабільності і яких умови життя постійно змінюються, отримують найбільше користі з постійних, розпізнавальних буденних занять.

Перед початком навчального року обдумай, які це могли б бути заняття і як втілиш їх в класі. Можеш використати наступні техніки:

- **Таблиця присутності**

Можеш створити таблицю присутності, на якій повісиш фото кожного вчителя, який навчає даний клас. Коли будете вітати нового вчителя в класі, повісиш його фото на цій таблиці. Припилюй, щоб біля фотографій були імена дітей. Можеш також приготувати на таблиці файли, до яких вкладаєш фотографії або зробиш смужку з шпильками або повісиш шнурок, до якого будуть причіплені фотографії прищепками. Коли діти будуть заходити зранку до класу, можуть перевертати свої фотографії на знак присутності цього дня. А виходячи додому, можуть перевертати свої фотографії як знак, що вже пішли з школи. В цей спосіб зранку зразу буде видно, хто присутній, а кого нема. Коли дитина буде прощатись з групою, її фото не повинно зникати, а наприклад мусить бути перенесене до

іншої частини таблиці – маючи форму великого серця (Втрачаємо дитину з очей, але не з серця!).

- **Карта плану дня**

Використовуй карти плану дня, щоб конкретно описати графік на початку даного дня. Використай для цього картки або фотографії, які будуть зрозумілі дітям, які прибули і є новими. Присвяти час на точне пояснення кожної частини дня – не є це очевидне особливо для дітей, які до цього часу не ходили в навчальні заклади. Також протягом дня регулярно вказуй, яку частину актуально реалізуєш. Коли відходиш від знаного всім розкладу дня, повідомляй про це. На кінець дня, опираючись на карти, приглянься разом з учнями до його перебігу і покажи, що вдалось зреалізувати.

- **Час відпочинку**

Протягом дня створюй дітям нагоду відпочити. Протягом цілого дня учні змагаються з багатьма вимогами, особливо коли ще в достатній мірі не знають мови. Може це бути наприклад час відпочинку під час довшої перерви – можеш включити дітям спокійну музику. Можеш також створити в залі куток, в якому діти зможуть заспокоїтись. Один з вчителів помістить в кутку зали великий зимовий плащ, в якому дитина могла б цілком заховатись. Може це бути також мішок для сидіння відгороджений ширмою чи шафкою, або малий намет, столик прикритий довгим обрусом ітд. Деякі діти можуть хотіти, щоб цього типу місця знаходились поза залом і щоб двері від класу залишались завжди відкритими, так щоб можна було вийти з зали, але надалі залишитись поблизу групи.

- **Таблиця учнів**

Повісь таблицю в класі, до якої діти зможуть причіпляти власноруч виконані роботи. Зверни увагу на те, щоб вона знаходилась на відповідній висоті, щоб діти могли без проблеми до неї дотягнутись. По прибутті до класу або в кінці дня діти можуть показати її батькам і розказати про роботи, які на ній висять. В цей спосіб можуть показати батькам, чим можуть пишатись, що самі зробили, а батьки будуть знати, чим діти займались в школі. Це також прекрасний момент для спостереження за контактом між дітьми і батьками.

- **Кінець дня**

На кінець дня, прощаючись з учнями, перевіряй, який цей день був для нової дитини. Кулак вгору, вниз або поставлений горизонтально це універсальні знаки. Можеш підтримувати дитину, добираючи свою міміку до того, що показує її кулак.

Даний урок, який стосується прибуття нової дитини, можеш приготувати разом з своїм класом. Можеш це зробити на початку навчального року, але також під час нього. Часом початок приготувань є неможливим, коли дитина є перенесена раптово або коли його прибуття оголошується під час канікул. Однак навіть в такій ситуації можеш використати елементи цього уроку, щоб разом з класом подбати, в який спосіб учні можуть допомогти новій особі адаптуватись в їхній групі.

Урок починається з *Привітання*, яке має дати групі енергію для подальших дій. Це повинна бути довільна діяльність підтримуюча атмосферу в класі. Можеш використати також іншого типу ігри. Урок завершує *Закінчення*.

(1) Kulig Beata, Saj Tomasz „Szkola wrażliwa na traumę. Jak wspierać dziecko z doświadczeniem traumy w procesie edukacji” Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce

(2) Willow, R., Johnson, M.M., Hertel, R. & Kincaid, S. O. (2011) The heart of learning and teaching: compassion, resiliency, and academic success

Ласкаво просимо до нашого класу!

Мета уроку

Учні складають план привітання нової дитини в їхньому класі, щоб допомогти їй якнайшвидше адаптуватись.

Приготування

- Прочитай вступ до цього посібника
- Пригадай собі ситуацію з власного досвіду, коли також вперше приєднався(-лась) до якоїсь групи, як тоді почувався(-лась) і що допомогло тобі швидше почуватися в ній добре.

Матеріали

- Карта роботи «Наш план занять» (одна на чотири особи)
- Великий аркуш паперу для запису ідей учнів

План уроку

Привітання

Що будемо робити і чого будемо навчатись?

Новий учень в нашому класі

«Наш план занять»

Поділ завдань

Що ми зробили і чого навчилися?

Закінчення

Привітання

Проведи *Привітання*, наприклад активність описані нижче.

Обережно!

Кожен з учнів кладе собі на голову резинку до стирання, після чого проходить по класу. Учні мусять пильнувати, щоб резинка їм не впала. Якщо це вдається, можеш почати давати різні завдання: повернись, сядь, йди задом ітд. Якщо резинка впаде учневі з голови, він мусить встати і чекати, поки інша особа покладе йому її назад на голову. В той час дитина може знову приєднатись до виконання завдань. Учні мусять пильнувати, щоб під час допомоги іншій особі їх резинка не впала їм з голови. Якщо однак резинка впаде особі, яка допомагала комусь іншому, вона мусить також стати і чекати, поки хтось інший покладе її назад на голову.

► Що будемо робити і чого будемо навчатись?

Невдовзі до нашого класу приєднається новий учень. Його звали А. Розкажу вам більше про нього. Разом придумаємо, що потрібно, щоб подбати про те, щоб А. швидко адаптувався.

Обговори початок уроку і запитай, чи всі з ним погоджуються.

► Новий учень в нашому класі

Попроси учнів зайняти місця у колі.

Розкажи їм (якщо маєш таку інформацію) про нового учня. Розкажи їм:

- Як його звати;
- З якої країни він походить;
- Як довго він уже в Польщі;
- Причини, через які мусив покинути свою країну;
- Про його ситуацію з житлом;
- Чи учень ходив вже раніше до школи;
- Наскільки добре він володіє польською мовою:

Дозволь учням ставити питання і відповідай на них в міру можливості.

Розкажи про ситуацію, коли Ти сам(а) вперше приєднався(-лась) до нової групи і про те, що допомогло Тобі в ній швидко адаптуватись.

Попроси учнів, щоб в парах поговорили про ситуації цього типу, з якими вже мали справу. *Розкажіть собі навзаєм, де ви були і як тоді почувались. Розкажіть також, що вам допомогло швидко почуватись добре (як в себе).*

Дай учням короткий час для роздумів. Нехай обмінюються досвідом. В кінці попроси декількох учнів розказати, що сказав(-ла) їхня співрозмовник(-ця) з пари. Напиши на дошці або на аркуші паперу, що допомогло їм в новій ситуації.

► Наш план дій

Тепер поєднай наступні пари в чотири особові групи. Висвітли питання на мультимедійній дошці або напиши його на звичайній дошці:

Як подбаємо про те, щоб А. швидко почувався в нашій групі як у себе?

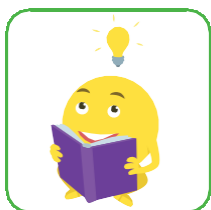
Попроси групи подумати над тим і написати свої ідеї на карті роботи «Наш план дій». На перериваних лініях на карті учні записують ім'я нового учня. Подумайте добре над наступним:

- Привітання нової особи: як привітаємо А.?
- Як покажемо А. чим ми займаємось в нашій групі (правила/умови)?
- Як покажемо А. як виглядає наш день?
- Як допоможемо А. на перервах?
- Як допоможемо А. ознайомитись з школою?

Дай учням приблизно 10 хвилин на написання їхніх ідей. Далі попроси першу з груп сказати ідеї для першого питання. Напиши їх на великому аркуші паперу, щоб весь клас бачив. *Яка група має іншу ідею?* Напиши її також на аркуші. Продовжуй далі в цей самий спосіб з наступними питаннями, керуючи цілим ходом завдання. Якщо учні самостійно не придумують чогось, можеш запропонувати їм визначити для А. приятеля, який буде його супроводжувати в перші дні. Це може бути декілька осіб, які (протягом тижня) будуть по черзі приятелями А. Подякуй своїм учням за усі гарні ідеї.

► Поділ завдань

Попроси вже зараз, щоб групи вказали, які завдання хочуть взяти на себе. Припилюй, щоб всі завдання були розділені і щоб кожен мав якусь роль.

► Що ми зробили і чого навчились?

Сьогодні запланували, як це зробити, щоб А. швидко почувався в нашій групі і в школі як у себе. Кожен тепер знає, що може зробити. На кінець в разі потреби скажи, що А. може на початку не казати забагато, тому що не знає ще нашої мови.

► Закінчення

Проведи *Закінчення*, наприклад діяльність описану нижче.

Зловити аркуші

Учні стоять в колу. Поклади на відкритій долоні аркуш (А4) і підйми руку вгору, стоячи в колу. Скажи ім'я одній з дитини і дозволь, щоб аркуш почав падати вниз. Ця дитина повинна поспробувати зловити аркуш, поки вона не торкнеться землі. Якщо аркуш впаде на землю, треба його розірвати на дві частини. Тепер попроси дитину, яка ловила аркуш, щоб стала на середині кола з аркушем на долоні і сказала ім'я однієї іншої дитини. Залежно від того на скільки велика група, можеш поділити її на два кола.

Вчитель

- Коли новий учень приєднається до класу, учні виконують свої завдання.
- Спостерігай, в який спосіб це роблять і хвали (збирай) їх часто за діяльність, яку роблять.
- Будь близько нової дитини і спостерігай невербальну поведінку

► Дальші дії

► Розмови в групі, коли новий учень появиться уже в школі

В кінці першого дня обговори з учнями, як пройшов їхній день. Чи кожен зробив те, що запланував зробити?

В міру можливості попроси також про реакцію нового учня.

Повторюй цю розмову ще кілька разів в найближчих тижнях.

► Приятелі

Від часу до часу обговорюй разом з приятелями нового учня і з ним самим, це допоміжне. Чи відчувається він вже прийнятим до групи? При якій потребі він ще потребує приятеля?